

PROTOKOLS

Rīgā

2020.gada 18.jūnijā

Nr. 9.2-10e/2/2020

Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes sēde

Vieta: Zemkopības ministrija, Rīga, Republikas laukums 2, 23. stāva zāle

Sēdes sākums: plkst. 11:00

Sēdes laikā tiek veikts audioieraksts.

Sēdes norises tiesiskais pamats: Zemkopības ministra 2019.gada 10.oktobra rīkojums Nr.120 "Par Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvo padomi".

Sēdes dalībnieki. Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes (turpmāk – Padome) sēdē ar balsi tiesībām piedalās:

Nr.p.k.	Pārstāvētās iestādes/biedrības nosaukums, ieņemamais amats	Padomes locekļa vārds, uzvārds
1.	Zemkopības ministrs, Padomes priekšsēdētājs	Kaspars Gerhards
2.	Zemkopības ministrijas valsts sekretāre, Padomes priekšsēdētāja vietniece	Dace Lucaua
3.	Biedrības "Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome" valdes priekšsēdētājs	Edgars Treibergs
4.	Biedrības "Zemnieku saeima" valdes priekšsēdētājs	Juris Lazdiņš
5.	Biedrības "Lauksaimniecības statūtsabiedrību asociācija" izpilddirektors	Kaspars Melnis
6.	Biedrības "Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija" valdes priekšsēdētājs	Gustavs Norkārklis
7.	Biedrības "Latvijas Jauno zemnieku klubs" valdes priekšsēdētājs	Kārlis Ruks
8.	Biedrības "Latvijas Zemnieku federācija" valdes priekšsēdētāja	Agita Hauka
9.	Biedrības "Lauksaimnieku apvienība" valdes priekšsēdētāja	Sandra Stricka
10.	Biedrība "Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu asociācija" valdes priekšsēdētājs	Indulis Jansons

Citi Padomes sēdes dalībnieki:

Nr.p.k.	Iestādes/biedrības nosaukums, ieņemamais amats	Vārds, uzvārds
1.	Zemkopības ministrijas valsts sekretāra vietniece	Pārsla Rigonda Krieviņa
2.	Lauku atbalsta dienesta direktora vietnieks	Ģirts Krūmiņš

3.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta direktors	Zigmārs Ķikāns
4.	Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore	Liene Jansone
5.	Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktora vietniece	Inese Pastare-Irbe
6.	Biedrības "Latvijas Jauno zemnieku klubs" valdes priekšsēdētāja vietnieks	Rūdolfs Pulkstenis
7.	Biedrības "Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas padome" pilnvarotais pārstāvis, Latvijas Piensaimnieku Centrālā Savienības valdes priekšsēdētājs	Jānis Šolks

Zemkopības ministra 2019.gada 10.oktobra rīkojuma Nr.120 "Par Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvo padomi" pielikuma 12.punktā noteikts, ka Padome ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās vairāk nekā puse no Padomes locekļiem. Konkrētajā gadījumā Padomes sēdē piedalās 10 (desmit) Padomes locekļi, tāpēc uzskatāms, ka Padome ir lemttiesīga.

Padomes sēdes protokolētāja: Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktora vietniece Inese Pastare-Irbe.

SĒDES DARBA KĀRTĪBA

1. Nākamajā plānošanas periodā no 2022. – 2027. gadam un 2021.gada pārejas periodā pieejamais KLP finansējums.
2. Finansējuma pārdale no I pīlāra uz II pīlāru.
3. Tiešie maksājumi - maksājumu diferencēšana, mazo lauksaimnieku shēma un brīvprātīgi saistītais atbalsts.
4. Atbalsts investīcijām – finansējuma pieejamība dažāda lieluma saimniecībām. Investīciju atbalsts griesti plānošanas periodā.
5. Vide/klimats – plānotās atbalsta intervences.

1. NĀKAMAJĀ PLĀNOŠANAS PERIODĀ NO 2022. – 2027. GADAM UN 2021.GADA PĀREJAS PERIODĀ PIEEJAMĀIS KLP FINANSĒJUMS

(ziņo P.R.Krieviņa)

P.R.Krieviņa informē Konsultatīvo padomi par nākamajā plānošanas periodā pieejamo KLP finansējumu, uzsverot, ka 2021.gads ir noteikts kā pārejas periods, kurā vēl faktiski netiks uzsākta jauno atbalsta intervenču īstenošana, bet tiks turpināta atsevišķu jau zināmo ("veco") atbalsta pasākumu nodrošināšana, izmantojot 1/7 daļu no nākošā plānošanas perioda finansējuma.

Padomes locekļi nolemj:

Pieņemt zināšanai Zemkopības ministrijas sniegto informāciju.

2. FINANSĒJUMA PĀRDALE NO I PĪLĀRA UZ II PĪLĀRU

(ziņo P.R.Krieviņa. Diskusijā iesaistījās G.Norkārklis, J.Lazdiņš, P.R. Krieviņa)

KLP tematisko darba grupu ietvaros notikušo diskusiju rezultātā Zemkopības ministrija kopā ar nevalstisko organizāciju ekspertiem ir sagatavojusi atbalsta intervenču priekšlikumus, lai risinātu nozarēs identificētās vajadzības. Pēc nepieciešamo atbalsta apmēra aprēķinu veikšanas secināts, ka, piemēram, lai lauku attīstībā sasniegtu izvirzītos mērķus, pieejamais (no ES samazinātais) finansējums ir nepietiekams, lai nodrošinātu mērķtiecīgi visu intervenču īstenošanu. Lai nodrošinātu sagatavoto atbalsta intervenču īstenošanu paredzamā pieejamā finansējuma ietvaros, būtu jāpārskata sasniedzamie mērķi, atbalsta apmērs vai arī jāveic finansējuma pārdale no I pīlāra uz II pīlāru. Ņemot vērā izvirzītos mērķus, Zemkopības ministrija šobrīd piedāvā šādu priekšlikumu: :

No 2022.gada līdz 2027.gadam paredzēt no tiešajiem maksājumiem pārdalīt finansējumu uz:

- ✓ **lauku attīstības pasākumiem [113 miljoni € jeb 5,7%]** apmērā jauno lauksaimnieku un investīciju intervenču īstenošanai;
- ✓ **citu nozaru ražotāju organizāciju darbības programmu** īstenošanai pārdalīt tiešo maksājumu finansējumu [2 miljoni € jeb 0,1%] apmērā.

Lai nodrošinātu mērķētu atbalstu tieši mazajām un vidējām saimniecībām, pārdalīto finansējumu novirzīt šādiem II pīlāra lauku attīstības atbalsta pasākumiem:

- ✓ 23 milj.EUR jaunajiem lauksaimniekiem;
- ✓ 30 milj.EUR investīcijām saimniecību grupai – 15 000 – 70 000 EUR
- ✓ 60 milj. EUR kombinētā finanšu instrumenta īstenošanai maziem/vidējiem lauksaimniekiem

Tāpat papildus būs nepieciešama diskusija par lauku attīstības Agrovīdes pasākumiem, jo lai īstenotu plānotos pasākumus ar noteiktām mērķa platībām, ar šobrīd paredzēto finansējumu to nav iespējams īstenot.

G. Norkārklis: *Vai tiešo maksājumu pārdalēm jānorāda mērķa precīzi mērķa pasākumi?*

P.R.Krieviņa: *Tās ir indikatīvas pārdales, bet to iespējams mainīt.*

J.Lazdiņš: *Kamēr nav skaidrības par pilnīgu kopējā pieejamā finansējuma ainu, nevar runāt par pārdalēm.*

P.R.Krieviņa: *Par pārdali uzsākam diskusiju, jo ir skaidri zināms, ka lai īstenotu izvirzītos mērķus, šobrīd vairākiem pasākumiem nav finansiāla seguma. Tai pat laikā gala lēmums par pārdalēm netiks pieņemts, kamēr nebūs skaidrs daudzgadu budžeta ietvara (turpmāk – MFF) gala rezultāts un Eiropas Komisijas piedāvājums.*

Padomes locekļi nolemj:

Pieņemt zināšanai Zemkopības ministrijas sagatavoto priekšlikumu.

3. TIEŠIE MAKSĀJUMI - MAKSĀJUMU DIFERENCĒŠANA, MAZO LAUKSAIMNIEKU SHĒMA UN BRĪVPRĀTĪGI SAISTĪTAIS ATBALSTS

(ziņo P.R.Krieviņa. Diskusijā iesaistījās J.Lazdiņš, G.Norkārklis, I.Jansons, A.Hauka, K.Melnis, S.Stricka, E.Treibergs, K.Ruks, K.Gerhards, P.R.Krieviņa, Z.Ķikāns)

3.1. Ilgtspēju sekmējošā ienākumu pamatatbalsta (ISIP) diferencēšana

KLP tematiskajās darba grupās izskanēja priekšlikums, ka tiešos maksājumus nepieciešams diferencēt, lai līdzsvarotu saimniecību ienākumu atšķirības, kas vērojamas ražošanas un tās

rezultātus ietekmējošo agroklimatisko apstākļu rezultātā. Zemkopības ministrija izvērtēšanai KLP tematiskajā darba grupā bija sagatavojusi priekšlikumu ISIP diferencēšanai novadu līmenī, tomēr diskusiju rezultātā tika aicināta sagatavot piedāvājumu arī ISIP diferencēšanai pagastu līmenī, lai maksimāli tuvinātu rezultātu faktiskajai situācijai saimniecībās. Nevalstiskajām organizācijām ir bijusi iespēja iepazīties ar abu priekšlikumu rezultātiem, tāpēc **Konsultatīvā padome aicināta konceptuāli vienoties, vai veikt ISIP diferencēšanu pagastu vai novadu līmenī?**

J.Lazdiņš: Konsultējās ar LLU par to, vai augsnes auglības novērtējums ballēs ir objektīvs kritērijs? Vai Latvijā esošais staciju tīkls spēj noteikt nepieciešamos rādītājus pagastu līmenī? LLU uzskata, ka nav. Tomēr **pagastu līmenis ir objektīvāks** nekā novadu līmenis. Arī pagastos situācijas var atšķirties. Ja saskaņo ar COM kalķošanas programmu, tad daļu no šī finansējuma jānovirza kalķošanas programmai. Tā būtu ilgtermiņa investīcija augsnes uzlabošanai un ražas paaugstināšanai.

G.Norkārklis: Latgales lauksaimnieki rosināja vērtēt nevis ballēs un klimatiskos rādītājus, bet skatīt attāluma un izmaksu faktorus. Balles būtu precīzāk un godīgāk vērtēt saimniecības līmenī. Uzskata, ka varētu iekļaut vēl citus sociālekonomiskos rādītājus, piemēram, teritorijas attīstības koeficientu. Atbalsta **novadu karti**, jo tā ir izlīdzinātāka un lauksaimniekiem neradīsies domstarpības. Kalķošanu neatbalsta.

I.Jansons: Izšķirošs ir attālums līdz tirgiem (eksports), tāpēc bija ierosinājums palikt pie **novadu kartes**.

K.Gerhards: Varam atteikties no vides un augsnes kvalitātes principiem, bet ADSI maksājumu tas prasīs ievērojamus līdzekļus II pīlārā, kam šobrīd pie samazinātā Lauku attīstības finansējuma nav seguma.

A.Hauka: Atbalsta **novadu karti**.

K.Melnis: Pamatproblēma, kas jārisina ir par pierobežu. Atbalstāmāks variants ir **pagastu karte**, jo tā ir objektīvāka.

S.Stricka: Atbalsta **pagastu karti**.

K.Ruks: Atbalstāms **novadu kartes** dalījums.

E.Treibergs: Pagastu karte. Graudi nav vienīgie, attālums svarīgs arī lopkopībai – piemēram, izsoļu namiem.

K.Gerhards: Lai mazinātu reģionālās atšķirības, kopumā secina, ka karte vajadzīga un nākamā periodā ir jāievieš ISIP

G.Norkārklis: Jāņem vērā arī pārējie atbalsti, jo to rezultātā maksājumi izlīdzinās dažādās teritorijās atkarībā no mērķa. Ja vērtē līdz šim apgūtos līdzekļus dažādos reģionos, atbalsts ir aizgājis ļoti diferencēti. Šī karte nekādu jūtamu rezultātu nedos.

J.Lazdiņš: Jāskata arī saražotā produkcija un nomaksātie nodokļi.

P.R.Krieviņa: Jāsaprot, vai diferencēšana veicama tiešmaksājumu ietvaros (baltoties uz 2 agronomiskiem kritērijiem), vai apsvērt iespēju izmantot lauku attīstības līdzekļus.

Padomes locekļi nolemj:

Vairākums Konsultatīvās padomes locekļu atzina, ka ISIP diferencēšana ir nepieciešama. Bet Konsultatīvajā padomē nav vienprātības par to, vai ISIP diferencēšanas piedāvājumu īstenot pagastu vai novadu līmenī (viedoklis 4 pret 4), tādēļ zemkopības ministrs pieņems lēmumu, kuru karti izmantot ISIP diferencēšanai, ņemot vērā arī jautājumu par pierobežas ietveršanu.

3.2. Maksājumi mazajiem lauksaimniekiem (MLS)

Nākošajam plānošanas periodam Eiropas Komisijas kā vienu no KLP mērķiem izvirzījusi veicināt līdzsvarotāku atbalsta sadalījumu, lai mazinātu identificēto problēmu Eiropas Savienībā, ka 20% lauksaimnieku saņem 80% finansējumu. Šī mērķa sasniegšanu Eiropas Komisija kontrolēs, izmantojot nedefinēto rezultātu rādītāju R6: pārdaļīšana mazākām saimniecībām - papildu atbalsta īpatsvars procentos par hektāru atbilstīgām saimniecībām, kuru izmērs ir mazāks par vidējo saimniecības izmēru (salīdzinājumā ar valsts vidējo) – šim rādītājam jābūt virs 100%.

Maksājums mazajiem lauksaimniekiem (MLS) būtu vienkāršota atbalsta shēma, kas aizstāj visas citas tiešo maksājumu intervences, bet šīs shēmas saņēmēju var saņemt lauku attīstības intervenču atbalstu.

Konsultatīvā padome tiek aicināta konceptuāli vienoties par šāda maksājuma ieviešanu, vai MLS maksāt 350 €/ha, nosakot min. apmēru 550 €/saimniecībai un max apmēru 1250 €/saimniecībai?

J.Lazdiņš: *Vai šī grupa var startēt citās shēmās?*

P.R.Krieviņa: *Var startēt uz II pīlāra pasākumiem pie nosacījuma, ka tiek izpildītas attiecīgo pasākumu prasības.*

J.Lazdiņš: *Vai šis ir vienīgais veids, kā sasniegt mērķi?*

P.R.Krieviņa: *Šis ir ekonomiski visizdevīgākais instruments.*

J.Lazdiņš: *Ir ilgi diskutēts par lauksaimnieku reģistru. Vajadzētu to ieviest. Šo mērķauditoriju jānodala no 58 tūkst. lauksaimnieku, lai varētu saprast, cik reāli ir ražojošo lauksaimnieku. Ja ir reģistrs, tad arī citās jomās vieglāk strādāt ar šo grupu, piemēram, nodokļu jautājumos utt. (varētu nodalīt ar atsevišķi NACE kodu). Kāpēc vajadzīgs tik liels kāpums atbalstā, ka šobrīd saņem 500 EUR?*

P.R.Krieviņa: *Šis nepieciešams, lai novērstu 80/20 problēmu Latvijā (dažādu indikatoru veidā). Turklāt šāds piedāvājums visticamāk varētu tikt atbalstīts arī no Eiropas Komisijas puses.*

J.Lazdiņš: *Jāiet ar mazāku piedāvājumu, jo atbalsts ir 6x lielāks kā bāzes likme teritorijā bez piemaksas. Turklāt, tur kur zemes reformas rezultātā ir sadrumstalotas zemes vienības, ir drauds, ka ražojošie lauksaimnieki varētu zaudēt šādu zemi, jo izdevīgāk būs saņemt MLS, nekā iznomāt. Tas ir drauds saistību izpildei, ko šobrīd uzņēmušies lauksaimnieki. Atbalsts ir matemātiski jāparēķina pret zemāko likmi.*

A.Hauka: *Šie ir lauku apdzīvotāji un viņi ir tur vajadzīgi.*

J.Lazdiņš: *Nekur nav kritērijs, ka viņam jādzīvo laukos, jo deklarēšanās nenozīmē fizisku atrašanos laukos.*

Z.Ķikāns: *Nevajadzētu būt bažām, ka varētu zaudēt nomas zemi. Tiks noteikts vēsturisks datums, kurā tiešmaksājumu atbalstam pieteikušies lauksaimnieki varēs pievienoties MLS atbalsta shēmai un pieteikties dalībai shēmā varēs tikai vienu reizi. Piemēram, par pamatu var ņemt 2020.gada platībmaksājumu pieteikumu. Tas izslēgtu mākslīgu saimniecību veidošanu.*

G.Norkārklis: *Neatbalsta pasākumu, jo bažas, ka rādītājs tāpat netiks sasniegts un atbalsts ir par lielu.*

J.Lazdiņš: *Jāsamazina augšējie griesti, lai kopumā maksājums būtu zemāks par nomas maksu (jābūt zem 100 EUR, lai aptvertu visu Latviju).*

G.Norkārklis: *Varētu saglabāt esošo kārtību ar 500 EUR. Ir arī citi instrumenti, kā panākt mērķi.*

K.Melnis: *Var atbalstīt, ja tas ir ekonomiski pamatotākais variants. Bet kas notiek, ja nepiesakās tik daudz un paliek pāri nauda? Negribētu, lai ceļas likme.*

Z.Ķikāns: *Naudu rēķinās pēc vajadzības un viņa pāri nepaliks.*

J.Lazdiņš: *Vai tad tiešām laidīsim agrovidē?*

P.R.Krieviņa: Regula atļauj un mums tas jādara. Ja viņi apsaimnieko biotopus, tas ir būtiski. Uz nākamo sarunu var veikt analīzi, cik no šī saraksta ir bioloģiskie un cik atrodas biotopu platībās, kā arī cik daudz saņem "akcīzi".

J.Lazdiņš: Vai var mazināt likmi?

E.Treibergs: Varētu mazināt sliekšni uz 1050.

S.Stricka: Ja mazina sliekšni (kā iesaka LOSP), tad varētu atbalstīt.

K.Gerhards: Parēķināsim indikatorus, kā izpildās ar 1050 EUR sliekšni.

Padomes locekļi nolemj:

Zemkopības ministrijas sagatavoto priekšlikumu konceptuāli atbalsta LSA, LZF, JZK, PUF, LOSP (iesaka samazināt maksimālo sliekšni līdz 1050). Pret: ZSA, LBLA, LA (LA atbalstītu, ja maksimālais sliekšnis tiek samazināts atbilstoši LOSP ierosinājumam). Kooperatīvu asociācija atturas. Zemkopības ministrijai pārrēķināt piedāvātā modeļa ietekmi, ja kā minimālo atbalsta sliekšni nosaka 500 EUR un maksimālo atbalsta sliekšni nosaka EUR 1050 apmērā. ZM jāsagatavo arī informācija par to cik MLS shēmas lauksaimnieki šobrīd saņem atbalstu par bioloģiski vērtīgajiem zālājiem, bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu un saņem degvielas akcīzes nodokļa samazinājumu.

3.3. Saistītais ienākuma atbalsts

Nākošajā plānošanas periodā atbilstoši Regulējuma priekšlikumam ir iespējams turpināt sniegt saistīto ienākumu atbalstu nozarēm, kas saskaras ar grūtībām. Pēc vairākām diskusijām KLP tematiskajās darba grupās, Zemkopības ministrija ir sagatavojusi analīzi un priekšlikumu par to, kādām nozarēm nākošajā plānošanas periodā būtu nepieciešams paredzēt saistīto ienākumu atbalstu. Konsultatīvā padome aicināta paust savu nostāju šādos jautājumos:

- **Par slaucamām govīm:** izslaukuma prasību [**atstāt nemainītas:** konv. - 5500 kg un BIO - 4500kg] vai [**paaugstināt** un noteikt 80% no valsts vid. izslaukumu 2019.gadā: konv.- 6300 kg un BIO – 4650 kg]?

A.Hauka: Vajadzētu atstāt pašreizējo:

S.Stricka: Jāpalielina, jāiet uz priekšu attīstībā.

K.Melnis: Atbalsta Lauksaimnieku apvienības nostāju, jāpalielina izslaukuma prasība.

G.Norkārklis: Nevajadzētu paaugstināt izslaukuma prasību bioloģiskajiem.

E.Treibergs: Jāsamazina saimniecību svaigpiena pašpatēriņa apjomu līdz 15%. Tādus jāslēdz ārā (ja nav pārdošanas).

K.Melnis: Pārraudzības dati ar realizēta piena apjoma datiem nevarētu atšķirties vairāk par 15%. Ja tā ir, tad tas ir "sazīmēts". Ja ir vairāk, tad jāraksta pamatojums un ja var pamatot, tad var atbalstīt.

G.Norkārklis: Par procentuālajām izmaiņām piekrist, bet jārunā ar ekspertiem, piemēram, LLKC. Kāpumam jābūt, varbūt varētu pacelt līdz 5 tonnām bioloģiskajiem. Konvencionālajiem ir lielākas iespējas, piemēram, dažādot piebarošanu.

S.Stricka: Pieaugums katrā saimniecībā ir individuāls atkarībā no tā, kādu barošanu piekopj.

Z.Ķikāns: Vērtēsim ar ekspertiem.

I.Jansons: Svarīgi, lai notiek virzība uz priekšu.

J.Lazdiņš: Kas notiek ar pārraudzību?

Z.Ķikāns: Nemainīsim pieeju.

- **Par liellopiem:**

- Vai noteikt, ka atbalsts piešķirams tikai par pārraudzības liellopiem un ar finansējumu [25,6 milj. EUR], vai nenoteikt pārraudzības prasību, tad finansējums – [41,4 milj. EUR]?
- Vai izslēgt XX krustojuma liellopus no atbalsta?

E.Treibergs: Nav skaidrs, kāpēc gaļas lopiem samazinājums. Buļļiem jābūt ciltsgrāmatā, lai uzlabotu kvalitāti. Jāskatās, lai neizslēgtu lielu ganāmpulku īpašnieku skaitu.

K.Melnis: XX var atstāt, bet likmei jābūt zemākai, nekā tīršķirnes.

G.Norkārkklis: XX atstāt un atbalsta 41,4 milj., neatbalsta pārraudzības prasības noteikšanu.

A.Hauka: Pārraudzību nevajag, XX jāpatur. Jāizglīto lauksaimnieki.

S.Stricka: Jāraksta, ka jāizmanto sertificēti vaislinieki (LDC). Tas atrisinās problēmu.

P.R.Krieviņa: Atbalsts tiek sniegts par augstāku kvalitāti.

J.Lazdiņš: Atbalsta pārraudzību un XX izslēgšanu, jo tas būtiski ietekmē gaļas liellopu tirgu.

G.Norkārkklis: Caur XX daudzos gadījumos piena lopkopības saimniecības pāriet uz gaļas liellopiem.

- **Par aitām un kazām:**

- Vai par aitu un kazu mātēm ieviešama viena atbalsta shēma ar vienādu atbalsta likmi?
- Vai noteikt prasību, ka atbalsts piešķirams tikai tiem ganāmpulkiem, kas realizē kautuvēm 80% aitu?

G.Norkārkklis: Piena nozarē kazu atbalstu jānodala. Tas atrisinās problēmu, jo tas ir nišas produkts, kas dažādo lauksaimniecību.

J.Lazdiņš: Vienāda likme, un nosacījums, ja pašpatēriņam neaiziet vairāk kā 10%. Par realizāciju kautuvēm atbalsta.

A.Hauka: Par priekšlikumu attiecībā uz kautuvēm ir pret, jo nav visos reģionos sertificētas kautuves.

S.Stricka: Kautuvju biznesā ir liela ēnu ekonomika.

P.R.Krieviņa: Varbūt jāparedz, ka lauksaimnieki ir daļa no sadarbības (kooperatīvi vai tml.)?

K.Melnis: Piekrist par variantu 80%. Ja būs kooperatīvā, vai tas nozīmē, ka viņš neturpinās darīt kā līdz šim?

A.Hauka: Ja jāved uz sertificētu kautuvi, tad kāda cena būs lopam/gaļai (lielas vešanas izmaksas)?

K.Gerhards: Vai aitām nepieciešams atbalsts?

S.Stricka un E.Treibergs: Nozare uzskata, ka vajag atbalstu. Bet jēriem jābūt kautuvēm vai legālai nokaušanai.

Z.Ķikāns: Aitkopības nozare vēlas 2 shēmas: par mātēm un kaušanu.

I.Jansons: Aitu mātes ir pamats, lai būtu jēri.

K.Gerhards: Ar aitkopības asociāciju vēl vērtēsim, kas tiešām nepieciešams.

E.Treibergs: Par briežiem – jāparedz saistītais atbalsts. Zemkopības ministrijai ir rakstveidā iesniegts priekšlikums, ko aicina izvērtēt.

- **Vai palielināt finansējumu: sertificētām zālāju sēklām, augļiem un ogām, sertificētām labības sēklām, jo būtiski pieaug references platība?**

K.Melnis: Iebilst, jo ir straujš likmes kāpums.

E.Treibergs: Jāmaksā tiem, kas iepērk sēklu.

P.R.Krieviņa: Atbalstu sniedz tiem, kas ražo un ir grūtībās.

E.Treibergs: Tad jānosaka griesti, lai neceļ maksu pārmērīgi un būtu interese izmantot.

A.Hauka: Piekrt finansējuma palielināšanai.

G.Norkārkļis: Tas ir augstas pievienotās vērtības produkts.

P.R.Krieviņa: Ar šo instrumentu nedrīkstam regulēt cenas tirgū. Turklāt, kurš noteiks, kura ir vidējā un pareizā cena? Paliekam pie esošā.

- **Vai turpināt atbalstu par vasaras rapsi un ripsi?**
- **Par proteīnaugiem: Vai izslēgt no atbalstāmo kultūraugu sarakstu nektāraugus?**

A.Hauka, K.Ruks, G.Norkārkļis: Uzskata, ka jāpārtrauc atbalstīt vasaras rapsi un ripsi.

I.Jansons: Vasaras rapsis tiek izmantots, jo bieži jāpārsēj platības pēc ziemas rapša. Neko citu nevar izmantot.

J.Lazdiņš: Vasaras rapsi sēj retāk, ražas zemas un atbalsts nekompensē. Rapsis un nektāraugi jāatbalsta.

E.Treibergs: Uzskata, ka jāsauglabā atbalsts nektāraugiem, rapsim un ripsim.

I.Jansons: Augļkopji esot aizmirsti.

E.Treibergs: Iesnieguši Zemkopības ministrijai augļkopības nozares pārstāvju vēstuli ar lūgumu palielināt atbalstu.

Z.Ķikāns: Nevaram vairāk palielināt atbalstu, jo trūkst resursu. Bet ar nozari jau esam runājuši, ka pieaugušas augļkopības platības un ir pamats uzskatīt, ka daļa ir uz veco augļudārzu rēķina, ko neizmanto ražošanā. Tāpēc paredzēsim, ka atbalstu var piešķirt tikai par laukiem no kuriem iegūta raža. Rezultātā samazinātos pieprasījumu apjoms un palielinātos atbalsta likme.

Padomes locekļi nolemj:

Vairākums Konsultatīvās padomes locekļu atbalsta piena izslaukuma prasības paaugstināšanu un nepieciešamību noteikt papildus prasību, ka atbalstu piešķir tikai tad, ja pārraudzības izslaukuma dati neatšķiras par vairāk nekā 15%, salīdzinot ar datiem par piena realizāciju pircējam.

Par nosacījumiem saistītajam atbalstam par liellopiem vēl turpināma diskusija.

Par nosacījumiem saistītajam atbalstam par aītām un kazām vēl turpināma diskusija ar nozaru asociācijām.

Vairākums Konsultatīvās padomes locekļu neizteica iebildumus par ZM priekšlikumiem un tādēļ īstenojami šādi priekšlikumi - palielināms finansējums saistītajam atbalstam par sertificētām zālāju sēklām, augļiem un ogām, sertificētām labības sēklām, turpinām īstenojot saistīto atbalstu par vasaras rapsi un ripsi, paredzam proteīnaugu saistīto atbalstu tikai par pākšaugiem, kaņepēm, viengadīgo lupīnu un saistīto atbalstu nepiešķiram par tauriņziežu dzimtas nektāraugiem, kuriem paredzēts eko-shēmu atbalsts par zaļajām platībām.

4. ATBALSTS INVESTĪCIJĀM – FINANSĒJUMA PIEEJAMĪBA DAŽĀDA LIELUMA SAIMNIECĪBĀM. INVESTĪCIJU ATBALSTS GRIESTI PLĀNOŠANAS PERIODĀ

(ziņo P.R.Krieviņa. Diskusijā iesaistījās E.Treibergs, A.Hauka, K.Melnis, G.Norkārkļis, J.Lazdiņš, L.Jansone, K.Gerhards, P.R.Krieviņa, S.Stricka, J.Šolks)

KLP tematiskajās darba grupās notikušo diskusiju rezultātā Zemkopības ministrija ir sagatavojusi priekšlikumu investīciju atbalstam KLP Stratēģiskā plāna Lauku attīstības sadaļā. Konsultatīvās padomes locekļi tiek aicināti konceptuāli vienoties par šādiem jautājumiem:

- **Ieguldījumiem lauku saimniecībās:**

- noteikt max **publiskā atbalsta apjomu** – saimniecības apgrozījums x2 un **nepārsniedz 500 000 EUR**, palielināt būvniecības maksimālo atbalsta apjomu, kas nomaksāta nodokļos vai noteikt max publiskā atbalsta apjomu 1 000 000 EUR, ja uzņēmums iepriekšējā periodā nav veicis fermu būvniecību vai pārbūvi un plāno to darīt šajā periodā.

E.Treibergs: Vēlas izņemt palīgteikumu (ja uzņēmums iepriekšējā periodā nav veicis fermu būvniecību vai pārbūvi un plāno to darīt šajā periodā).

A.Hauka: Joprojām par 500 000 EUR griestiem.

G.Norkārklis: Šādā redakcijā neatbalsta.

K.Melnis: Tas bija LSA ierosinājums. Ja grib uzbūvēt nopietnu fermu, tad jāceļ atbalsts. Nodokļu kritērijs stimulētu viņus maksāt. Nauda tāpat atgriezīsies algās, un cilvēki paliks dzīvot laukos.

J.Lazdiņš: Nodokļu nomaksāšanas stimulēšana ir atbalstāma. Kādu periodu vērtēs nodokļu nomaksas kritērijam? Bet tas jāattiecinā uz visām investīcijām, ne tikai būvniecībai.

L.Jansone: Pēdējā noslēgtā gadā nomaksātie nodokļi.

K.Gerhards: Galvenais, ko vēlamies saprast, vai pēc būtības, vai tiek atbalstīta pieeja.

Padomes locekļi nolemj:

Vairums atbalsta maksimālās atbalsta summas palielināšanu par summu, kas nomaksāta nodokļos lauksaimniecībā pēdējā noslēgtajā gadā, lai palielinātu investīciju griestus virs 500 000 EUR, bet tikai būvniecībai un kopā nepārsniedzot 1 milj. EUR visā periodā.

- noteikt šādas **atbalsta saņēmēju grupas pēc apgrozījuma**, katrai no tām novirzot noteiktu finansējuma apjomu:
 - 15 000 – 70 000 EUR – 52 milj.EUR;
 - 70 001 – 250 000 EUR – 75 milj. EUR;
 - Virs 250 001 – 65,5 milj.EUR.

J.Lazdiņš: Vai par 70 – 250 000 grupu ir pētījums? Kāpēc ir sliekšnis 250 000 EUR?

P.R.Krieviņa: Darba grupās tika lūgts, ka jāparedz vidējām saimniecībām aploksne.

J.Lazdiņš: 250 – 500 000 ir problēma. Jaunie lauksaimnieki, kas sāk no 0 - viņi attīstās. Pēc kritērijiem viņi tiks izslēgti, jo viņi nevarēs konkurēt ar lielajām saimniecībām. Uzskata, ka šī grupa nevarēs apgūt paredzētos 75 milj. 250 000 sliekšnis jāpalielina vismaz līdz 400 000 EUR.

A.Hauka: 15 – 100 000, 100 – 500 000, virs 500 000 EUR – tāds būtu ierosinājums.

J.Lazdiņš: Atbalsta LZF variantu.

L.Jansone: Kādi būs argumenti, ja ceļ mazās grupas augšējo sliekšni līdz 100 000 EUR?

K.Melnis: Var ilgi diskutēt par sliekšņiem, tāpēc atturas vēl komentēt.

G.Norkārklis: Līdz 300/350 000 vēl varētu pacelt, bet ne 500 000 EUR.

P.R.Krieviņa: 350 000 EUR varētu piekrist.

G.Norkārklis: Tad jāpārskata finansējums attiecīgajai grupai.

Padomes locekļi nolemj:

Kopumā atbalsta šādu saimniecību grupu iedalījumu, precizējot vidējo saimniecību sliekšni līdz 350 000 EUR. Par finansējuma sadalījumu turpināt sarunas, kad būs zināms kopējais pieejamais finansējums lauku attīstībai KLP Stratēģiskā plāna ietvaros.

- pasākuma īstenošanā **saglabāt reģionalizācijas principu** pēc LAD RLP atbilstoši deklarētajām VPM platībām;

***J.Lazdiņš:** Jāskatās arī koeficienti atkarībā no ražošanas un samaksājamiem nodokļiem. Platība nesaņem naudu, bet tas, kas ražo. Kur ražošana, tur var piesaistīt vairāk resursu.*

***K.Gerhards:** Sagatavosim aprēķinus arī citiem kritērijiem (ha, nodokļi vai izlaide).*

Padomes locekļi nolemj:

Kopumā atbalsta reģionalizācijas principa piemērošanu. Izvērtēt iespēju pie reģionalizācijas aploksnēs ņemt vērā citus kritērijus, nevis tikai VPM platību attiecīgajā reģionā.

- obligāti īstenojami **vides/klimata/labturības un energoefektivitātes pasākumi un finanšu instrumenti** saimniecību grupām šādā apmērā:
 - ar apgrozījumu 70 001 – 250 000 EUR – 30% apmērā no ieguldījumiem
 - ar apgrozījumu virs 250 000 EUR – 100% apmērā no ieguldījumiem
- **atbalstu tehnikas iegādei** piešķirt, ja līdz šim nav iegādāts par ES finansējumu:
 - atbalsts 1. traktoram - mazajām/vidējām saimniecībām
 - atbalsts kombaina iegādei – vienu reizi plānošanas periodā

E.Treibergs: Varētu būt ar mieru, bet vai nevarētu palielināt intensitātes?

K.Melnis: Varētu piekrist nevis 1 traktoram, bet drīzāk maksimālajai summai, jo saimniecībām ir dažādas vajadzības.

J.Lazdiņš: Publiskais finansējums uz tehniku – noteikt griestus un tad lauksaimnieka izvēle, vai tas ir 1 vai vairāki.

S.Stricka: Jāņem ārā SAPARD.

P.R.Krieviņa: Varētu precizēt, ka tiek ņemts vērā ES atbalsts sākot no 2004.gada. Tas nozīmētu, ka atļaujam noteikta publiskā finansējuma griestus vienai mazai/vidējai saimniecībai (līdz 350 000 EUR apgroz.).

J.Lazdiņš: Bet tas attiecas uz traktoriem, nevis uz kombainiem.

P.R.Krieviņa: Jāsaprot, vai ir akceptējama pieeja?

G.Norkārkli: Ja šajā un iepriekšējā periodā iegādāts kombains, tad nevar iegādāties?

P.R.Krieviņa: Šajā periodā varēs saņemt atbalstu 1 kombaina iegādei.

Padomes locekļi nolemj:

Kopumā atbalsta šādu pieeju, bet vajadzētu atkāpes no obligātās prasības, saimniecībām līdz 500 000 EUR. Paredzēt šajā grupā līdzīgu pieeju kā vidējo saimniecību grupā. Saimniecībām virs 500 000 EUR piekrīt, ka atbalsts tikai vides investīcijām. Nepieciešams turpināt diskusiju par vides investīciju sarakstu.

Kopumā atbalsta šādu pieeju – viena traktora vai kombaina iegādi aizstāt ar noteiktu maksimālo summu šādām iegādēm perioda laikā, dodot iespēju pašam lauksaimniekam izvēlēties kādas jaudas traktoru vai kombainu pirkt.

- **Kopdarbības projektu atbalstīšana** (saimniecībām/pārstrādei)

I.Jansons: Iebilst, jo saredz krāpniecības iespējas.

L.Jansone: Šis priekšlikums tika paredzēts, lai veicinātu pilna ražošanas cikla un pievienotās vērtības radīšanu, sadarbojoties pārstrādei un primārajam ražotājam, kā arī lai veicinātu vairāku lauksaimnieku apvienošanu vienas tehnikas vai agregāta iegādei. Šis ir ļoti svarīgi mazām saimniecībām, jo finansiāli jaunas tehnikas iegāde ir ļoti dārga un neizdevīgi saimniecībai

J.Šolks, A.Hauka: Var palikt, bet vajag loģiskus kritērijus.

Padomes locekļi nolemj:

Vēl jāizvērtē un jādiskutē, jāturpina darbs pie pasākumu nosacījumu un kritēriju izstrādes.

- paredzēt **atsevišķas finansējuma aploksnes vides/klimata/labturības pasākumiem** – putnkopības, cūkkopības un aitkopības sektoram

Padomes locekļi nolemj:

Par šo diskutēt, kad būs zināms kopējais pieejamais finansējums Lauku attīstības programmai

- **Ieguldījumiem pārstrādē:**

- noteikt **maksimālo atbalsta apjomu** – uzņēmuma apgrozījums x3, un max atbalstu vienam atbalsta saņēmējam:
 - **atzītiem mājražotājiem** - 200 000 EUR,
 - **pārstrādes uzņēmumiem** – 1,5 milj. EUR,
 - **inovācijām, sadarbībai, digitalizācijai, eksportam, stratēģiskiem projektiem** – 3 milj. EUR

J.Šolks: Kāpēc mājražotājiem paredzēti 5,8 milj, ja ir kopējs samazinājums? Kopumā pieeju var atbalstīt.

Padomes locekļi nolemj:

Konceptuāli atbalsta šo priekšlikumu.

- paredzēt **nosacījumu par vietējo izejvielu:**
 - 40 % (gaļa) gaļas pārstrādes sektorā
 - 30 % (augļi, dārzeņi un kartupeļi) augļu un dārzeņu pārstrādes sektorā
 - 50 % (milti) maizes, miltu konditorejas, sausiņu un cepumu ražotājiem
 - 70 % pārējos sektoros

Padomes locekļi nolemj:

Konceptuāli atbalsta šo priekšlikumu. Izvērtēt iespēju pārskatīt vietējās izejvielas īpatsvaru.

- **Ieguldījumiem meliorācijā**

- noteikt **max atbalsta apjomu:**
 - privātpersonām – 150 000 EUR
 - pašvaldībām, kopprojektiem – 300 000 EUR

Padomes locekļi nolemj:

Konceptuāli atbalsta šo priekšlikumu.

- **Paredzēt iespēju jauniem lauksaimniekiem iegādāties saimniecību ar finanšu instrumentiem, novirzot šādam pasākumam 10 milj. EUR.**

Padomes locekļi nolemj:

Kombinētai finanšu instruments – kopumā atbalstāma shēma, bet jāpārskata 100 ha ierobežojums.

Jaunajiem lauksaimniekiem – nepieciešami finanšu instrumenti saimniecību iegādei.

5. VIDE/KLIMATS – PLĀNOTĀS ATBALSTA INTERVENČES

(ziņo P.R.Krieviņa. Diskusijā iesaistījās E.Treibergs, J.Lazdiņš, G.Norkārklis, K.Ruks, A.Hauka, Z.Ķikāns, K.Melnis, P.R.Krieviņa, S.Stricka, K.Gerhards,)

Zemkopības ministrijas plašu diskusiju rezultātā, sadarbojoties ar NVO ekspertiem, ir sagatavojusi visaptverošu priekšlikumu atbalsta intervencēm vides un klimata mērķus sasniegšanas sekmēšanai. KLP atbalsts nākotnē tiks virzīts ilgtspējīgu lauksaimniecību prakšu īstenošanai: uz mazinātu augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, sabalansētu mēslošanas līdzekļu lietošanu, uzlabotiem dzīvnieku turēšanas un barošanas apstākļiem, lai sniegtu ieguldījumu klimata, gaisa, bioloģiskās daudzveidības politikas mērķu izpildē, ūdens un augsnes kvalitātes uzlabošanai, veselīgas pārtikas, uzlabotu dzīvnieku veselību un samazinātu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu. Par sagatavotajiem priekšlikumiem ir notikušas diskusijas arī KLP tematiskajās darba grupās. Lai Zemkopības ministrijai būtu mandāts uzsākt neformālas sarunas ar Eiropas Komisiju, Konsultatīvā padome tiek aicināta konceptuāli vienoties par sagatavoto priekšlikumu eko-sēmām un agrovides intervencēm:

5.1. eko – shēmas:

- Zaļo platību kopums;
- Tiešā sēja un rindu apstrāde - **atbalstā neiekļaujot minimālo apstrādi vai seklo bezapvērse apstrādi (min-till);**

A.Hauka: Vai zālāju sēja arī šeit ir?

Z.Ķikāns: Nav.

- Precīzās tehnoloģijas laukkopībā;

K.Melnis: Jānodala mēsļu iestrāde no citām. Lai nav tā, ka lai dabūtu 16 EUR, jāpiesakās uz abiem. Vai nu viens, vai otrs.

P.R.Krieviņa: Palūgšim LLKC parēķināt.

- Ilggadīgo zālāju saglabāšanas veicināšana lopkopības saimniecībās (tikai konvencionālie lauksaimnieki, bioloģiskie lauksaimnieki atbalstu par zālājiem var saņemt pasākumā “Bioloģiskā lauksaimniecība”);
- Zaļās joslas;
- Aramzemju platību apsaimniekošanas stimulēšana, izmantojot bioloģiskās lauks. metodes (dalītā ražošana) - **atbalstu paredzēt tikai īpaši jutīgajā teritorijā un risku ūdens objektu sateces baseinu teritorijās**

G.Norkārklis: Konceptuāli neatbalsta ekoshēmu piedāvājumu, jo nav skaidrs, kādi mērķi tiks sasniegti ar šiem pasākumiem. Arī par bioloģiskās lauksaimniecības pasākumu ir skeptiski.

P.R.Krieviņa: Tie bija precīzi mērķēti pasākumi uz emisiju un mēslojuma lietošanas samazinājumu.

A.Hauka: Vai būs ierobežojums, cik daudz var taisīt zaļās joslas?

Z.Ķikāns: Par to būtu precīzāk jārunā un jānodefīnē cik lielus lauku nogabalus var sadalīt, lai nerastos shēmošana.

K.Ruks: Atbalsta.

S.Stricka: Atbalsta.

J.Lazdiņš: Likmes jāskata kontekstā ar kopējo situāciju.

I.Jansons: Kopumā par.

Padomes locekļi nolemj:

Piekrīt, ka tiek uzsāktas sarunas ar EK, bet jāturpina saruna par pasākuma nosacījumiem un ieviešanu. Informēt par sarunu virzību un turpināt diskusijas par optimālāko variantu ieviešanu.

5.2. - Agrovīde

Atbalstīt šādu agrovīdes shēmu tālāku izstrādi KLP stratēģiskajā plānā ar tiem indikatīvi paredzēto finansējumu, kā arī konceptuāli atbalstīt to atbalsta saņemšanas nosacījumus (atbilstoši KLP tematiskajās darba grupās sagatavotajam priekšlikumam):

- Vidi saudzējoša laukkopība;
- Vidi saudzējoša dārzkopība;
- Bioloģiskā lauksaimniecība;
- Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazināšanai lopkopība;
- Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām;
- Zālāju biotopu apsaimniekošana;
- Putniem piemērotu dzīvotņu uzturēšana zālajos;
- Mitrzemju (mākslīgo) izveide;
- Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana;

K.Ruks: Šobrīd nesanāk nekāds atbalsts bioloģiskajiem gaļas lopiem. Vai tā ir?

P.R.Krieviņa: Visi saņem saistīto ienākuma atbalstu, t.sk., atsevišķs saistītais maksājums bioloģiskajām govīm.

G.Norkārklis: Par augkopību un dārzeni ir, bet attiecībā uz lopkopību neatbalsta šādu pieeju, jo bioloģiskajai lopkopībai, saliekot visus maksājumu un prasības, sanāk mazāks lopkopības atbalsts, attiecīgi nav motivācijas turpināt bioloģisko lopkopību. Kopumā neredz, ka sasniegs 30% mērķi bioloģiskajai platībai Latvijā.

A.Hauka: Par staltbriežiem un dambriežiem – vai var saņemt tikai zālāju atbalstu?

P.R.Krieviņa: Jā.

K.Melnis: Jāskata ne tikai likme, bet piena iepirkuma likme.

G.Norkārklis: Pamats maksājumam ir neiegūtā ienākumi. 22 EUR starpība, kas sanāk pēc aprēķiniem, nav risinājums.

K.Gerhards: Jautājums atvērts. Skatīsimies, cik būs kopējais atbalsts, lai meklētu risinājumu.

P.R.Krieviņa: Vai LBLA nevar atbalstīt atbalsta likmes, vai pieeju un shēmu būtu kopumā?

G.Norkārklis: Jāskata gan likmes, gan pieeja kontekstā ar to, kas vērojams citās nozarēs. Jāmaksā gan par platību, gan dzīvnieku. Bioloģiskā cūkkopība un putnkopība arī neattīstās, bet šīs nozares Latvijā svarīgas. Vajadzētu arī maksājumu par cūku un putnu. Sēklas – piedāvā, ka sēkla būtu jāatjauno vienreiz periodā. Bet par šo detaļās vēl var diskutēt.

A.Hauka: Kur ir cūkkopības un putnkopības atbalsts, ko solīja ZM?

P.R.Krieviņa: Jāvienojas, ka šīm nozarēm tiks iezīmēta īpaša aploksne vides investīcijās.

A.Hauka, E.Treibergs, S.Sricka: Nesamērīgi liels kāpums. Uzskata, ka pārāk mazs minimālo bišu dravņu skaits noteikts konvencionālajiem. Lai mērķētu vairāk uz ražotājiem, būtu jāpalielina minimālais dravņu skaits konvencionālajām saimniecībām vismaz uz 70 – 100 dravām.

A.Hauka: Jājautā arī Biškopības biedrības viedoklis.

K.Gerhards: Var piekrist, ka ceļ konvencionālajiem dravņu skaitu. Jārunā ar nopietnu biškopju organizāciju, lai pauž argumentus.

J.Lazdiņš: Agrovides platības arī skatīs kontekstā, kas notiks ar finansējuma pieejamību?

P.R.Krieviņa: Būs jāspēj reālistiski noprognozēt.

Padomes locekļi nolemj:

Piekrīt, ka tiek uzsāktas sarunas ar EK, bet jāturpina saruna par pasākuma nosacījumiem un ieviešanu. Informēt par sarunu virzību un turpināt diskusijas par optimālāko variantu ieviešanu.

6. CITI JAUTĀJUMI

(Diskusijā iesaistījās A.Hauka, G.Norkārklis, K.Gerhards)

A.Hauka: LZF Joprojām pastāv uz tiešmaksājumu griestiem. ZM nav sniegusi atbildi.

G.Norkārklis: Arī bija pacēlušies šo jautājumu un jautājumu par pārdalošo maksājumu.

K.Gerhards: Zemkopības ministrija ir sniegusi arī rakstisku atbildi, bet vērš uzmanību uz to, ka jautājums par tiešmaksājumu griestiem ir ietverts MFF sarunu pakotnē, par ko lēmumu pieņems valsts vadītāji. Daudz kas izšķirsies MFF sarunās. Ņemot vērā priekšlikumu par pārējas periodu, vēl gaidāmas 2 gadu diskusijas.

SĒDES NOSLĒGUMS

K.Gerhards sēdi pasludina par slēgtu plkst. 13.20.

Pielikumā:

1. Biedrības “Lauksaimniecības statūtsabiedrību asociācija” lūgums veikt izmaiņas Konsultatīvās padomes sastāvā, vēstules kopija uz 1 lpp.
2. Konsultatīvās padomes sēdes prezentācija.

Padomes priekšsēdētājs

K.Gerhards

Sēdi protokolēja: I.Pastare-Irbe